



Prof. univ. dr.
VALENTIN CIORBEA

Mănăstirea Dintr-un Lemn - 80 de ani ca sfânt lăcaș al aviatorilor și marinarilor (1939-2019)

În panoplia marilor înfăptuiri ale generalului Paul Teodorescu (1888-1981), la loc central se află transformarea Mănăstirii Dintr-un Lemn în Sfânt lăcaș de rugăciune pentru aviatori și marinari. Prin demersul adresat autorităților în luna decembrie 1939 generalul Paul Teodorescu a deschis o filă nouă în hronicul conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României.

Convingerile religioase dobândite în familie, dezvoltate prin studiu și reflecție, prin participări la slujbe l-au determinat pe General, atunci când a atins vârful carierei sale militare și de înalt demnitar în guvernul României, să-și dedice activitatea, după cum mărturișește în *Memorii „pilonilor uriași pe care s-a fundamentat România: Biserica, Armata și Școala”*².

Recunoscător Bisericii Ortodoxe pentru rolul său multiplu în istoria poporului român – spiritual, educativ, cultural, economic, politic, militar și istoric – Paul Teodorescu a contribuit, pe măsura posibilităților sale, la efectuarea de reparații și rezolvarea nevoilor unor lăcașuri de cult din localitățile Fundeni (județul Ilfov), Bacău, orașul său natal, la Biserica Sfinții Împărați „Constantin și Elena”. În comuna Joița, astăzi în

județul Giurgiu a ridicat o bisericuță din lemn, ctitorie pentru care a primit binecuvântări de la Patriarhia României. Cea mai mare contribuție, tot de valoare ctitoricească, a adus-o generalul Paul Teodorescu la salvarea Mănăstirii Dintr-un Lemn, unde în anii '30 ai secolului trecut năruirea îi cuprinsese monumentele.

A ajuns în Mănăstirea Dintr-un Lemn în vara anului 1938 la rugămintea Reginei Maria de a cerceta Sfântul lăcaș și a-i cunoaște stăreța, pe Paisia Vasilescu, o monahie cu totul specială. Puternic impresionat, mărturisea că a găsit mănăstirea „*într-o jalnică ruină începând de la grajduri până la Casa Domnului, cu acoperișurile distruse, adăpostind doar sute de ciori*”³. În zidurile Palatului brâncovenesc, unde funcționa Stăreția erau mari crăpături, părți din tavan prăbușite, iar găurile din acoperiș făceau vizibil cerul. Stăreța Paisia Vasilescu dispusese să se așeze stâlpi pentru susținerea pereților. Imaginea era dezolantă.

Mișcat de ceea ce a văzut și a găsit la fața locului, de rugămințile maicilor și ale stăreței de a nu lăsa istoricul lăcaș să dispară, generalul Paul Teodorescu, ministrul Aerului și Marinei, om al faptelor imediate, hotărăște să se implice pentru salvarea monumentelor mănăstirii prin lucrări de restaurare, modernizare și ridicarea unor noi clădiri, într-un cuvânt – **ÎNNOIRE** – cum s-a definit proiectul realizat în anii 1938-1939 la Mănăstirea Dintr-un Lemn. Pentru toate lucrările s-a folosit „*mâna de lucru gratuită a ostașilor și ofițerilor din aeronautică și marină între care aproape jumătate erau meseriași*”⁴.

La mănăstire au fost aduși zidari, dulgheri, zugravi, pietrari ș.a. din structurile Ministerului Aerului și Marinei, precum și de la Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” pe

care l-a comandat între 1 august 1929 și 31 octombrie 1932, în respectiva unitate fiind mutat la 6 noiembrie 1928. Circa 100 de militari supravegheați mai întâi de un plutonier au fost cazați la mănăstire și în comuna Frâncești prin grija primarului și preotului de la biserica de mir. Frânceștenii au trăit din plin efervescența a ceea ce se întâmpla la mănăstire. 60 de tineri care efectuau stagiul de pregătire premilitară și 40 de concentrați conduși de învățătorul Dumitru Costescu au efectuat diferite munci la lucrările efectuate în mănăstire. Și copiii de la școala din sat au contribuit. Sub conducerea profesorilor s-a strâns piatră din râul Otăsău pentru pavarea curții. 10 dintre ei sunt menționați în Cartea de aur a mănăstirii, realizată în anul 1939 de către Generalul Paul Teodorescu.

Materialele au fost cumpărate din banii alocați de Ministerul Aerului și Marinei, din sponsorizări date de societăți ce lucrau cu Armata și diverse persoane. Generalul Paul Teodorescu a făcut donații în sume de bani, a înzestrat mănăstirea cu mobilier pentru Palatul brâncovenesc, a dat două lazi de medicamente, pături, paturi ș.a.

Unele societăți care aveau contracte cu Armata au pus la dispoziție materiale de construcții. Toți cei care au făcut donații și s-au implicat în realizarea lucrărilor au fost înscrși în documentul **ÎNNOIREA** care deschide Cartea de Aur. Sunt trecuți: locotenent-colonelul Ion Repanovici și soția Elena care au dat bani, iar ofițerul a condus efectivele de militari detașați la mănăstire „*cu multă voie bună și au sârguit trei luni fără preget pentru toate lucrările*” efectuate⁵; familia comandor Jean Capșa, pe lângă bani a făcut instalația electrică; locotenent-co-

Ionelul Anton Teodorescu, prefectul județului Vâlcea a dat bani; generalul D. Sturdza și soția, Maria, au donat bani și mobilă; colonelul Teodorescu a pus la dispoziția Sfântului lăcaș piese de mobilă; comandor Aurel Petrovici și soția au înzestrat mănăstirea cu bani; colonelul Constantin Constantin „a ajutat la facerea mobilelor din sala de mese, a ușilor, ferestrelor, obloanelor și multe alte lucrări”⁶; colonelul A. Stăncescu „care a început lucrarea”⁷; locotenentul S. Chiru, genist, a condus pregătirea și turnarea betonului la noua baie a surorilor mănăstirii; plutonierul Alexandru Dobre a supravegheat timp de un an „cu multă tragere de inimă” toate lucrările⁸.

Întreaga obște în frunte cu stareța Paisia Vasilescu, cei patru preoți, Nicolae Cârstoiu, Nicolae Anița, David Mosar, Petre Ioniță și diacoul Petre Dorobanțu, împreună cu personalul de îngrijire s-au mobilizat exemplar, fiecare lucrând la activitatea unde a fost repartizat.

Prin munca și dăruirea militarilor din Aviație, Marină și Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” s-a înfăptuit și s-a săvârșit înnoirea și modernizarea Sfântului lăcaș și s-a pus temelia conlucrării dintre Armata României și Mănăstirea Dintr-un Lemn. Înțelegând momentul special, generalul Paul Teodorescu a făcut demersuri pentru statuarea unei legături speciale duhovnicești dintre militarii celor trei structuri militare cu Mănăstirea Dintr-un Lemn.

La 24 octombrie 1939 s-a adresat președintelui Comisiei Monumentelor Istorice din subordinea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice și Artelor printr-o scrisoare în care își expune dorința și argumentele ca Mănăstirea Dintr-un Lemn să devină lăcaș de rugăciune pentru aviatori și marinari: „Ministerul Aerului și Marinei dintr-un sentiment de evlavie pentru lăcașurile unde arde veșnică flacăra credinței noastre mântuitoare a reparat ctitoria voievodată cu bisericile, chiliile și toate așezămintele Mănăstirii Dintr-un Lemn din județul Vâlcea.

În dorința de a continua și în viitor să ne ocupăm de întreținerea acestei mănăstiri, precum și în dorința de a avea un lăcaș în care să se facă rugăciuni pentru aviatori și militari a căror viață este atât de primejduită îmi permiteți să vă rog, domnule președinte, a sugera ideea ca Mănăstirea Dintr-un Lemn să fie declarată Mănăstirea Aviatorilor și Marinarilor.

Dacă mi-am luat libertatea de a face această propunere este pentru a avea posibilitatea legală de a înscrie în bugetul Ministerului Aerului și Marinei o sumă anuală care să servească la conservarea acestui frumos monument istoric”.



Simbolurile Aviației și Marinei

Prin secretarul general al Ministerului Aerului și Marinei, contramiralul Alexandru Gheorghiu, conducerea Sfintei mănăstiri era înștiințată la începutul lunii decembrie 1939 că *în urma intervenției d-lui ministru al Aerului și Marinei, general adjut. Paul Teodorescu, pe lângă Ministerul Cultelor și Artelor, Comisia Monumentelor Istorice s-a aprobat ca Mănăstirea Dintr-un Lemn să fie mănăstirea aviatorilor și marinarilor. Comunicându-mi-se această aprobare prin adresa nr. 2880/939, pe care o anexăm în copie, vă rugăm să binevoiti a dispune ca la slujbele religioase ce se oficiază în mănăstire, să se facă și rugăciuni pentru aviatori și marinari. Anexăm lista morților din Aviație și Marină*.⁹

Demersul generalului Paul Teodorescu a primit binecuvântarea cea mai înaltă de la Patriarhul Bisericii Ortodoxe Miron Cristea (1925-1939). Pe 11 decembrie 1939, maica stareță Paisia Vasilescu nota pe adresa primită: „Am luat act și cu multă grijă se va pomeni la Sf. slujbe numele aviatorilor și marinarilor noștri”¹⁰.

În urma aprobării Comisiei Monumentelor Istorice, Mitropolia Olteniei, Banatului și Severinului a comunicat Sfântului lăcaș printr-o adresă semnată de arhiepiscop locotenent Irineu: *Prea Cuvioasă Maică, întrucât acea sfântă mănăstire a fost restaurată de Ministerul Aerului și Marinei vi se face cunoscut că am dispus ca aici să se facă rugăciuni de odihna sufletului eroilor aviatori și marinari morți, precum și paza celor în viață.*

Primiți arhieresti binecuvântări!

Dedicarea Mănăstirii Dintr-un Lemn aviatorilor și marinarilor i-a permis generalului Paul Teodorescu să realizeze și să așeze în primă

etapă, cu aprobarea Episcopiei Râmnicului și a stareței Paisia Vasilescu simboluri care mărturiseau pelerinilor și vizitatorilor rolul unic în plan duhovnicesc și al conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României pe care îl dobândea Sfântul lăcaș. La rugămintea sa, doamna căpitan Botez, pictoriță, a zugrăvit deasupra porții de la intrarea în prima incintă o compoziție cu un text clarificator, lucrare terminată la 7 octombrie 1940. Stareța Paisia Vasilescu informa Comisia Monumentelor că artista a pictat două icoane, „una reprezintă pe Maica Domnului cu o bărcuță în mână înfățișând Patronul Marinei și alta – Sfântul Ilie – Patronul Aviației cu inscripția «PENTRU CEI CE CĂLĂTORESC ÎN MARE ȘI ÎN VĂZDUHURI, DOMNULUI SĂ NE RUGĂM»”. Pe zidul și bolta clopotniței care face trecerea în incinta a doua, spre biserica de zid, s-au fixat două simboluri specifice Marinei și Aviației, o ancoră, respectiv un vultur cu aripile desfăcute care ține în gheare un glob și două plăci cu texte explicative:

MĂNĂSTIREA DINTR-UN LEMN
LOC DE RUGĂCIUNE PENTRU
AVIATORI ȘI MARINARI

*

CU AJUTORUL LUI
DUMNEZEU

ȘI VREDNICIA OAMENILOR

ÎNOITU-S-AU ACEASTĂ CTITORIE VOIEVODALĂ

CU CHILIILE ȘI AȘEZĂRILE

EI GOSPODĂREȘTI DE CĂTRE

MINISTERUL

AERULUI ȘI MARINEI

ÎN ANII 1938-1939 SPRE A NU

LĂSA PRĂPĂDIREI SFÂNTUL

LĂCAȘ DE ÎNCHINĂCIUNE ȘI

SLAVA DOMNULUI.

Pe peretele boltei interioare s-au pus două cartoane înrămate, cuprinzând numele de aviatori și marinari importanți, căzuți la datorie ori în viață. Într-un pomelnic urmau să fie înscrși toți aviatorii și marinarii. Hotărârea de a consemna pe respectivele tabele o parte din aviatori și marinari a fost luată „deoarece s-a apreciat că merită să fie pomeniți și aceia care își riscă zilnic viața reușind să învingă moartea, iar pe de altă parte – cunoscând fiind că toți cei căzuți la datorie pînă la acea dată figurau și pe Monumentul Eroilor Aviatorilor din București.”¹¹

La anumite date, până în 1945, Înalt-preasfințitul Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei a ținut slujbe arhieresti pentru pomenirea aviatorilor și marinarilor. În timpul războiului atât pomelnicul cât și tablourile de carton s-au deteriorat.

Într-o scrisoare pe care i-o adresează maicii starețe Paisia Vasilescu, la finalul lucrărilor, generalul Paul Teodorescu subliniază: „Dorința mea ca și a Dvoastră este ca Sfânta Mănăstire Dintr-un lemn să fie pildă de viață monahală și de propovăduire a credinței strămoșești, sub semnul căreia țara noastră a biruit întotdeauna (sic).

De aceea, vă rog, să vedeți în mine un sprijinitor și un proteguitor de totdeauna pentru Sfântul Lăcaș” (sic).¹² Încă din 1940 i se recunosc meritele, fiind numit, pe bună dreptate, de Mitropolitul Nifon Criveanu „generalul ctitor”.

După intrarea României, la 22 iunie 1941, în al Doilea Război Mondial, la Mănăstirea Dintr-un Lemn s-au ținut slujbe speciale pentru aviatorii și marinarii aflați pe front. Subsecretariatul de Stat al Aerului mulțumea Paisiei Vasilescu pentru rugile făcute „de ocrotirea bravilor noștri soldați, aviatori și

marinari care se jertfesc pentru cauza sfântă, «Întregirea Țării»; de asemenea de a pomeni la parastase pe cei căzuți pe câmpul de onoare și a căror nume vor fi nemuritoare în istoria neamului”¹³.

Sfințirea lucrărilor de înnoire și modernizare împlinite la Mănăstirea Dintr-un Lemn au fost oficiate la 1 octombrie 1942, prin slujbă arhierescă de mitropolitul Nifon, în prezența generalului Paul Teodorescu, precum și a reprezentanților celor două categorii de forțe armate. Contraamiralul Nicole Păiș, subsecretarul de stat al Marinei a informat Comandamentul Marinei oficial printr-o adresă: „... Acest sfânt lăcaș care poartă Hramul Sfintei Mării – va deveni de acum înainte Lăcașul sfânt de rugă pentru Marină și Aviația noastră și de veșnică pomenire a eroilor marinari și aviatori”¹⁴.

Ceea ce s-a realizat la Mănăstirea Dintr-un Lemn pentru evidențierea rolului special al sfântului lăcaș a avut efect în rândul vizitatorilor. Bunăoară, venit la 12 august 1942 în vizită la mănăstire, viceamiralul (r) Ioan Bălănescu a notat în Cartea de Aur: „Mi-a făcut o deosebită plăcere inscripția de la intrare, văzând că mănăstirea este numită pe lângă a aviatorilor și a marinarilor. În lupta vieții lor, marinarii trăind între cer și mare înfruntă toate elementele învrăjbite ale naturii numai cu credința în Dumnezeu. Păstrez o amintire neștearsă din acest popas de reculegere”¹⁵.

Amiralul Horia Macellariu, comandant al Forțelor Navale Maritime ale României între 23 aprilie 1943 și 27 august 1944, mărturisea la 27 iulie 1977 la Mănăstirea Dintr-un Lemn: „În toate împrejurările de luptă, gândurile mele erau îndreptate spre acest sfânt lăcaș, în care se aflau ființe pure și bune, care ridi-

cau rugăciuni pentru noi, cei aflați cu moartea în față. Rugăciunile lor au ținut mâna lui Dumnezeu deasupra noastră, care ne-a salvat!"¹⁶.

După cutremurile din iunie și noiembrie 1940 care au produs stricăciuni și apariția unor fisuri, Serviciul Geniu al Marinei a venit în sprijinul mănăstirii. A fost trimis aspirantul inginer Grigore Rădulescu. Ofițerul a efectuat între 21 și 23 noiembrie 1943 o evaluare a situației și nevoilor mănăstirii. Constată pagubele și situația lipsei de apă datorită faptului că pompa nu făcea față nevoilor. Pentru executarea tuturor lucrărilor, Grigore Rădulescu aprecia că era nevoie de 14 meseriași din Marină care să fie trimiși la mănăstire pentru 15 zile. În baza raportului, Serviciul Geniu și Domenii a aprobat în avans suma de 159.000 lei pentru executarea lucrărilor la instalația de alimentare cu apă.

Întrucât Mănăstirea Dintr-un Lemn avea nevoie și de smoală, Comandamentul Marinei Militare informează stareța, la sfârșitul lui 1947, că va trimite 500 kg din acest material pentru înlăturarea igrasiei din biserica de zid. Paisia Vasilescu aducea marinarilor mulțumiri: *„ați înscris cu aceasta o prețioasă ctitorie aici, iar noi promitem că nu vă vom uita în rugăciunile noastre"*¹⁷.

Instaurarea regimului comunist, politizarea armatei, crearea unei structuri pentru educație politică și ateistă, desființarea Episcopiei Armatei Române la 4 august 1948 au întrerupt legăturile oficiale, religioase și de sprijin a Mănăstirii Dintr-un Lemn de către Aviație și Marină, perioadă care a durat până la începutul anilor '90 ai secolului trecut. Legătura dintre Armată și Mănăstirea dintr-un Lemn au ținut-o generalul Paul Teodorescu, colaboratori de-ai săi, amiralul Horia Macellariu și alte cadre militare.

Trebuie precizat că între decembrie 1948 și 28 martie 1954 generalul Paul Teodorescu a fost închis din considerente politice. După perioada de detenție a revenit în mănăstirea sa de suflet, unde a făcut frecvente pelerinaje, mai ales după ce autoritățile i-au re acordat pensia la 1 ianuarie 1967, prilej de a oferi maicilor cadouri și sătenilor din Frâncești bani. Nu a pregetat să se implice, după cum îi era firea și obiceiul pentru a rezolva problemele mănăstirii, la reparații, pentru alimentarea cu apă, canalizare, electricitate, refacerea gardurilor, lucrări la alei, îmbunătățirea ambientului prin plantarea de flori și arbuști ș.a. A recuperat din București un clopot și l-a adus la mănăstire în locul celui deteriorat.

Decide de comun acord cu starețele Paisia Vasilescu și Epiharia Diaconeasa în vara anului 1967, când împlinise 79 de ani, să solicite

Preafericitului Iosif Gafton alocarea unui loc de veci, ales în stânga biseri cuței dintr-un lemn, cum se urca spre sfântul lăcaș. I s-a aprobat. Desigur că prin tot ceea ce realizase la Sfânta mănăstire merita să-și doarmă somnul de veci lângă bisericuța dintr-un lemn.

Pe lângă pregătirea mormântului, generalul Paul Teodorescu se dedică refacerii Memorialului cu eroii și personalitățile din Aviație și Marină care se deterioraseră, cum am precizat mai sus. O vizită la mănăstire făcută împreună cu savantul Henri Coandă și Radu Irimescu, ministru al Aerului și Marinei în guvernul Octavian Goga (28 decembrie 1937 – 9 februarie 1938) a fost un bun prilej de a discuta problema plăcilor și au găsit *„fericita idee a pomenirii eroilor și a celor ce au contribuit, sub diferite forme, la progresul armelor lor"*¹⁸.

După consultarea generalului aviator inginer Gheorghe Negrescu, a generalului aviator Traian Burduloiu, a contraamiralului Horia Macellariu, care a realizat placa marinarilor, s-a sfătuit cu alți aviatori și marinari, generalul Paul Teodorescu a hotărât să mențină integral listele așa cum fuseseră afișate în tablourile din anul 1940, iar plăcile să fie din marmură. Costurile pentru cele două plăci s-au făcut din bani trimiși de la New York de Radu Irimescu și din pensia generalului Paul Teodorescu.

Pe placa eroilor și personalităților Aviației s-a inscripționat, în registrul de sus, următorul text semnificativ: *„Ofrandă neînfricaților cu-tezători ai Aviației Române: inventatori, ingineri, tehnicieni, zburători, civili și militari de la soldat până la general și ministru, din 1906 până în 1940, anul restaurării acestei voievodale mănăstiri de către Ministerul Aerului și Marinei, cu piosul gând de a se cinsti numele acestora, aici, în ctitoria marelui domnitor și creștin Matei Basarab, la Sfântul Ilie, ocrotitorul aviatorilor"*. Pe placă sunt trecute 156 de nume.

În zona de sus a plăcii marinarilor s-a scris: *„Pentru cei care urmând pilda luntrașilor și corăbierilor moldoveni și munteni, pentru cei care călîți în aspra școală a mării au contribuit, prin curajul, sacrificiul și priceperea lor luminată la reputația și înălțarea Marinei Române. Așezatu-s-au aceste inscripții de evocare veșnică a amintirii acelor care, de la începuturile Marinei până în 1940, anul restaurării acestei voievodale mănăstiri de către Ministerul Aerului și Marinei, seculară ctitorie a marelui domnitor și creștin Matei Basarab pentru a fi pomeniți în ziua de Sfânta Marie, ocrotitoarea celor ce plutesc pe ape.*

Slavă și veșnică pomenire tuturor marinarilor noștri, a căror pildă va fi un puternic îndemn pentru toți cei care urmează pe calea nesfâr-

șită a apelor, acceptând sacrificiile și biruind primejdiile, spre eterna înălțare a neamului".

Placa are înscrise 156 de nume din 1859 până în anul 1940. Cele 312 personalități constituie un autentic și semnificativ memorial, Mănăstirea Dintr-un Lemn unind în eternitate Aviația și Marina României cu Biserica Ortodoxă.

Când Memorialul era în pericol să fie dat jos urmare a unei reclamații adresate Mănăstirii Dintr-un Lemn de către un individ care nu-și regăsea numele în listă, contestând înscrierea unor personalități din Aviație și Marină, generalul Paul Teodorescu intervine prompt pentru salvarea plăcilor și clarificând lipsa de temei a petiției respective. Se adresează cu un memoriu la 8 februarie 1977 Episcopiei Râmnicului în care motivează argumentat de ce respectivele personalități au fost incluse în liste (maior aviator (r) inginer Radu Irimescu, pilot Maximilian Manolescu, inginer Mihai Marinescu, pilot Constantin Abeles, tehnician Petre Stamatescu, pilot Irina Burnaia, pilot Marina Știrbei, inginer Nicolae Caranfil, care de fapt nu figura pe placă, comandor de marină Arpad Gherghel, Gheorghe Dumitrescu (contraamiral în retragere) și cere Preasfințitului Iosif Gafton să mențină plăcile la locul lor întrucât „constituie un simbol și un minunat mijloc de educație și un stimulent pentru generațiile viitoare. Rugămintea noastră Înalt Prea Sfințite este ca Mănăstirea Dintr-un Lemn să rămână așa cum a fost hărăzită, LĂCAȘ de rugăciune, de pomenire și reculegere pentru aviatori și marinari, cu tot ceea ce s-a făcut până în prezent și cu tot ceea ce aviatorii și marinarii de bună credință urmăresc și doresc să mai înfătuiască întru menținerea tradiției și întărirea legăturilor atât cu Marea Ctitorie Voievodală și Glia Strămoșească! (sic)”¹⁹.

După trecerea la cele veșnice a generalului Paul Teodorescu, la 17 ianuarie 1981, o nouă reclamație pe tema plăcilor de la Mănăstirea Dintr-un Lemn adresată Ministerului Apărării Naționale a adus în Sfântul lăcaș controale care au cerut imperativ ca Memorialul să fie dat jos. Pentru a salva plăcile, maica stareță Emanuela Oprea decide să le pună la loc sigur în așteptarea unor vremuri mai bune, refuzând să le predea.

Îngrijorați de situația plăcilor care reprezentau simbolurile de bază ale legăturii dintre Aviație, Marină și Mănăstirea Dintr-un Lemn, generalul (r) Ionescu și amiralul (r) Horia Macellariu au solicitat conducerii mănăstirii ca ele să fie puse în camera memorială a generalului din Palatul Brâncovenesc. Maica stareță a avut răbdare și după 1989 și-au regăsit locul destinat încă din 1940 – cupola clopotniței.



Generalul Paul Teodorescu împreună cu camarazii săi la mănăstire, la 28 iunie 1980

La Mănăstirea Dintr'un Lemn Jud. Vâlcea
28. VI. 1980

Cu ocazia sărbătoririi zilei onomastice a Generalului Teodorescu Paul. —
un grup de ofițeri-pensionari participanți, împreună cu cărbătoritul: (de la stânga la dreapta)

1	Amiral Alăcelariu Horia	— 88 ani	— marină
2	Șef Bădescu Mihai	—	— din RGMV
3	Condurache Paul	—	— Cavalerie
4			
5	Maior Pelimon Anton	— 76 ani	— infanterie
6	General Teodorescu Paul	— la 92 ani	
7	Comandor Ștefănescu Gogu	— 86 ani	— aviație
8	Comandor Pavlouschi Mihai	—	— aviație

Alegerea locului de veci de către generalul Paul Teodorescu la Mănăstirea Dintr-un Lemn și aprobarea solicitării de către Episcopia Râmnicului veneau să-l lege în eternitate de Sfântul lăcaș.

Prin testamentul scris la 29 iunie 1979, intitulat *Ultimele dorințe*, a lăsat o listă cu numele a 18 colaboratori, 8 aviatori, 5 marinari și 5 militari de la Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul”, pe care-i roagă „să mă urmeze și să decidă mai departe tradiția bunei colaborări cu administrația Mănăstirii Dintr-un Lemn, denumită de către Ministerul Cultelor «Lăcaș de odihnă și închinăciune pentru aviatori și marinari»”²⁰.

Și în perioada comunismului, documentele cercetate la mănăstire relevă că Sfântul lăcaș a fost vizitat constant de militari. Bunăoară, la 7 octombrie 1973 un grup de aviatori consemnau în Cartea de Aur: „Într-un moment de înălțare sufletească și de mare încântare, în semn de respect pentru acest sfânt lăcaș, aducem prinos de recunoștință ctitorilor ei. În mod deosebit, aducem onorul nostru pentru opera de restaurare întreprinsă de către general adj. Paul Teodorescu cât și pentru ideea nobilă de a cinsti aici memoria aviatorilor și marinariilor, al căror comandant a fost și în amintirea cărora va rămâne pentru totdeauna”²¹.

Prezent cu grupul de aviatori, generalul inginer aviator Gheorghe Negrescu, pilot brevetat din anul 1911, scria: „*La cele de mai sus scrise de camarazii aviatori aş mai avea de adăugat următoarele: o viaţă întreagă ca Hristos am căutat să înţeleg şi să mă apropii de Dumnezeu. Vizitând acest sfânt lăcaş cu toate bogățiile artistice şi spirituale care prin eforturile perseverente ale generalului Paul Teodorescu a devenit şi o ctitorie a zburătorilor şi marinariilor, simt că m-am apropiat mult de Dumnezeu*”²².

Colonelul aviator M. Mandac din Ploieşti, nota în Cartea de Aur, la 5 octombrie 1976: „*Din îndemnul domnului general Paul Teodorescu şi a colaboratorilor săi am vizitat acest lăcaş. Este o mare cinste pentru că s-au îngrijit şi se îngrijesc şi astăzi de păstrarea monumentelor şi tradițiilor noastre.*

Exemplul lăudabil al înaintaşilor mei aviatori şi marinari trebuie urmat pentru a transmite şi generațiilor viitoare spiritul patriotic şi de solidaritate. Mulțumesc domnului general Teodorescu şi d-lui comandor Di Cezare.”²³.

Prezent în mănăstire, contraamiralul Horia Macellariu notează şi confirmă la 12 iulie 1978 rolul special al sfântului lăcaş: „*Cuviosul sobor al maicilor Sfintei Mănăstiri Dintr-un Lemn, în frunte cu P.C. stareţă arhimandrită Epiharia Diaconeasa se roagă pentru trecuți şi actuali marinari români, care au luptat în Războiul de Independență, al Întregirii Neamului şi al Granițelor sfărâmate ale țării, precum şi al celor care poartă cu onoare pavilionul României pe întinsul mărilor şi oceanelor.*”

Pe 29 iunie 1985 şi 1986, de Praznicul Sfinților Petru şi Pavel, grupuri de aviatori şi ofițeri din Regimentul de Gardă „Mihai Viteazul” şi-au omagiat fostul comandant, întărind şi păstrând conlucrarea dintre Sfânta mănăstire şi militarii României. Colaboratorii şi executorii testamentari ai generalului au alcătuit un tablou *In memoriam*, care se găseşte expus în camera memorială.

După eliberarea de constrângerile regimului comunist, prăbuşit în decembrie 1989, marinarii şi aviatorii militari au revenit la Mănăstirea Dintr-un Lemn. La 16 iunie 1992, o delegație a Şcolii de Maiştri Militari de Marină, condusă de comandorul inginer Marcel Dragu, a venit în vizită la Sfântul lăcaş. În Cartea de Aur au notat: „*Sfânta Maria – hramul mănăstirii – este şi patronul nostru spiritual şi acest fapt trebuie să ne apropie mai mult.*”

Un grup de ofițeri din Ministerul Apărării Naționale, veniți la 7 octombrie 1992, subliniază în Cartea de Aur că sunt: „*Impresionați de*

legăturile sufleteşti care au fost şi se păstrează între sfânta Mănăstire Dintr-un Lemn şi Armata României”.

O vizită importantă au făcut şi aviatorii militari la 20 decembrie 2000. Generalul Gheorghe Bucşe, comandant la acea dată al Forțelor Aeriene Române, împreună cu un grup de ofițeri de la Baza 90 Transport Aerian şi Grupul 61 Elicoptere, sosesc în mănăstire la 20 decembrie 2000. Au scris în Cartea de Aur: „*Am poposit cu mare bucurie şi plăcere printre măicuțele acestui lăcaş religios care se roagă pentru viața şi sănătatea aviatorilor români şi duce mai departe crezul celui ce a fost Paul Teodorescu*”.

La 9 august 2001, Liga Ofițerilor din Marină Militară montează o placă de marmură cu inscripția „*Veşnică pomenire eroilor marinari căzuți la datorie pentru patrie. Fie ca acest moment să reprezinte un nou început în legătura dintre marinari militari civili şi sfânta biserică*”.

În anul următor, la 24 august 2002, membri ai Ligii au revenit în mănăstire pentru a aduce din partea Statului Major al Forțelor Navale timona vânătorului de submarine nr. 32 „*pentru generațiile viitoare din care se vor zămisi alți marinari temerari.*

Am fost totodată martorii oficierei parastasului cu Sfânta Liturghie pentru Generalul Paul Teodorescu şi eroii marinari şi aviatori, sperând că am reinodat o tradiție care se va perpetua, mulțumim din adâncul sufletului maicii starețe şi obștei mănăstirii pentru buna primire şi găzduire”.

În hronicul legăturilor dintre marinari, aviatori şi Mănăstirea Dintr-un Lemn se înscrie ziua de 15 aprilie 2009. Consemnarea din Cartea de Aur a domnului amiral Dorin Dănilă, la momentul respectiv şef al Statului Major al Forțelor Navale, este edificatoare: „*Revin după un an în acest sfânt lăcaş care adună pe trucidorii aerului şi ai marinei, alături de dl. gen. Stanciu (şeful Statului Major al Forțelor Aeriene – n.n.) într-un moment istoric, doi şefi ai celor două categorii de forțe se întâlnesc prin voia Domnului şi inspirația şefului Statului Major al Marinei, dl. Amiral Marin (şef al Statului Major General al Armatei României 2006-2011 – n.n.). Cer celor ce-mi vor urma să transforme acest moment în permanență. Doresc în acelaşi timp să aduc un pios omagiu celor care s-au jertit în aer şi pe apă pentru România*”²⁴.

Legătura celor două categorii de forțe ale Armatei României se regăseşte şi în cele două monumente dedicate eroilor marinari şi aviatorilor, dispuse la capătul aleei dintre prima poartă şi intrarea în incintă.

Organizarea de către Arhiepiscopia Râmnicului, din anul 2011, a *Simpozionului Național „Biserica și Armata. Tradițiile conlucrării”*, eveniment ajuns în 2019 la a VIII-a ediție, înființarea în 2014 a Centrului de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu” cu sediul la Mănăstirea Dintr-un Lemn, editarea anuarului „Misiunea” au relansat la nivel național preocupările științifice de cunoaștere și promovare în spațiul public a legăturilor istorice dintre cele două instituții fundamentale în evoluția milenară a poporului român. S-a asigurat o participare anuală atât la manifestările științifice de la Arhiepiscopie, cât și la ceremoniile militare susținute de Brigada 30 Gardă „Mihai Viteazul”, la mormântul generalului Paul Teodorescu a reprezentanților Statului Major al Forțelor Aeriene, ai Statului Major al Forțelor Navale și ai Secției de Asistență Religioasă a Armatei României, ridicând astfel la un nivel superior și constant legăturile dintre Mănăstirea Dintr-un Lemn și structuri din Ministerul Apărării Naționale.

La împlinirea a 80 de ani de când Mănăstirea Dintr-un Lemn a devenit sfânt lăcaș al aviatorilor și marinarilor, cărora li s-au alăturat și militarii din Brigada 30 Gardă „Mihai Viteazul” se cuvine să omagiem pe generalul Paul Teodorescu, personalitate de elită a Armatei României, care a legat structuri militare de Mănăstirea Dintr-un Lemn, caz unic în Ortodoxia Răsăriteană.

DINTR-UN LEMN MONASTERY - 80 YEARS AS A PLACE OF PRAYER FOR AVIATORS AND SAILORS (1939-2019)

This article highlights the transformation of Dintr-un Lemn Monastery into a place of prayer for the Romanian aviators and sailors 80 years ago, following the endeavours of General Paul Teodorescu (1888-1981). The elements which defined the relationship between the Romanian Army and the Holy Monastery are presented successively, based on historical sources.

Keywords: Dintr-un Lemn Monastery, General Paul Teodorescu, Air Force, Romanian Navy

NOTE

- 1 Membru corespondent AOSR.
- 2 *Generalul Adjutant Paul (Pavel) Teodorescu (1888-1981). Vocația creativității. 125 de ani de la naștere* (Coordonator Prof.univ.dr. Valentin Ciorbea, P.S. dr. Emilian Lovișteanu, comandor dr. Marian Moșneagu), Editura Ex Ponto, Constanța, 2013, pp. 270-271.
- 3 *Cartea de Aur a Mănăstirii Dintr-un Lemn* (nenumărat).
- 4 *Generalul Paul (Pavel) Teodorescu*, p. 392.
- 5 *Cartea de Aur*.
- 6 *Ibidem*.
- 7 *Ibidem*.
- 8 *Ibidem*.
- 9 *Generalul Paul (Pavel) Teodorescu*, p. 393.
- 10 *Ibidem*.
- 11 *Ibidem*.
- 12 *Rasofora Tecla Fuiogă, rasofora Teodosia Barac, Din tezaurul documentar al Mănăstirii Dintr-un Lemn*, în „Misiunea”, Anul V, nr. 1(5), 2018, p. 106.
- 13 *Apud Marian Moșneagu, Eroii Marinei Române*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2009, p. 281.
- 14 *Ibidem*.
- 15 *Cartea de Aur*.
- 16 *Arhiva Mănăstirii Dintr-un Lemn (MDL). Caietul pelerinilor 1977* (nenumărat).
- 17 *Apud Marian Moșneagu, op.cit.*, p. 284.
- 18 *Generalul adjutant Paul (Pavel) Teodorescu*, p. 393.
- 19 *Ibidem*, p. 399-400.
- 20 *Ibidem*, p. 297.
- 21 *Cartea de Aur*.
- 22 *Ibidem*.
- 23 *Ibidem*.
- 24 *Ibidem*.